

Brita Kaisa Halonen (1859-1952)

Tjenestepike – Emäntä* – Badstuverert

Frem til 1930-tallet var felles røykbadstuer vanlige i Vadsø. Dette var store rom uten pipe og med et stort steinlager det ble fyrte opp under. Før man badet slukket man de siste glørne så det ikke var røyk inne i rommet. Brita Kaisa Halonen tok i mange år vare på en av Vadsøs mange fellesbad.

Begge fotografiene Vadsø museum-Ruija kvenmuseum

Oppvekst og giftermål

Brita Kaisa Andreasdatter Mäntyjärvi ble født i 1859 i Rovaniemi, Finland. Foreldrene var bonden Andreas Mäntyjärvi og kona Stina Marie. På 1870-tallet begynte Brita Kaisa å arbeide på den kvenske kjøpmannen Johan Petter Halonens gård i Ytre Kvenby, Vadsø.

Frem til 11. juli 1880 var Brita Kaisa Andreasdatter tjenestepike på Halonengården. På denne datoen giftet hun seg med sin arbeidsgiver og ble husmoder. Året i forveien hadde Halonens første kone Brita Marie Henriksdatter dødd.

Ekteskapet mellom Brita Kaisa og Johan Petter varte i 19 år. Ørebetennelse og blodforgiftning førte til Johan Petter Halonens død i 1899. Brita Kaisa ble nå alene ansvarlig for gården i Ytre Kvenby. Hun ble kalt emäntä eller sjefen sjøl. Inntektene fikk hun fra fiskehandel, gårdsbruk og badstuhold.

Halonenbadet

Badet på Halonengården var i en egen bygning med to etasjer, her var det også rom til utleie. Brita Kaisa Halonen sørget for fyring, damp, badstulimer og orden i badstua mot betaling. En del av jobben var også å vaske folk på ryggen.

Mange husker denne badstua, som var i drift helt opp til 1950-tallet.

"Far min fortalte meg fra Halonen sitt bad. Halonen hadde to badstuer. Og det ene var for allmuen, og det andre var for de fine. I det fine badet var det sånn at de som gikk dit satt på puter, i det andre badet var det vanlige benker".

På 1970-tallet ble deler av den gamle gården brent, deriblant badstubygningen.

* Emäntä betyr gårdens hovedkvinne, gårdeier eller den som er ansvarlig.